

RHIFEDD

B5

Deunyddiau
sampl
rhesymu

Profion Rhifedd Cenedlaethol

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Deunyddiau sampl rhesymu: Canllawiau i athrawon

Bydd y profion rhesymu yn cael eu cyflwyno gyntaf mewn ysgolion yn 2014. Felly mae'n bwysig bod athrawon a dysgwyr yn dod yn gyfarwydd â gofynion y fframwaith o ran nodi prosesau a chysylltiadau, cynrychioli a chyfathrebu, ac adolygu.

Mae eitemau sampl wedi cael eu cynhyrchu ar gyfer pob grŵp blwyddyn i ddangos y mathau gwahanol o gwestiynau a fformatau gwahanol ar gyfer atebion. Mae pob grŵp blwyddyn yn cynnwys un eitem ysgogi, a gaiff ei chyflwyno drwy PowerPoint, lle y mae'n ofynnol i'r athro/athrawes ddangos gwybodaeth i'r dysgwyr yn union cyn i'r prawf ddechrau.

Diben y deunydd ysgogi yw galluogi dysgwyr i ymgysylltu â chyd-destunau anghyfarwydd. Darperir sgript i'r athrawon ond gall yr athrawon ddefnyddio'u geiriau eu hunain ar yr amod na roddir help i'r dysgwyr gyda'r rhifedd a gaiff ei asesu.

Mae'r eitemau sampl yn adlewyrchu'r galw a ragwelir. Fodd bynnag, nid papurau cyflawn mohonynt: bydd nifer y marciau yn y profion byw oddeutu 20 ar gyfer pob grŵp blwyddyn, gydag un eitem ysgogi wedi'i dilyn gan rhwng pedwar ac wyth o gwestiynau ychwanegol. Yn 2014 bydd pob prawf rhesymu yn para 30 munud. Mae'r amser ar gyfer cyflwyno'r ysgogiad yn ychwanegol at amser yr asesiad.

• *Sut i ddefnyddio'r eitemau sampl*

Gellir argraffu'r eitemau sampl a'u defnyddio i ymarfer cyn y profion. Yna gellir nodi cryfderau a meysydd i wella arnynt a'u defnyddio fel gweithgareddau dysgu ac addysgu ychwanegol yn y dosbarth, lle y bo'n briodol.

Yn ogystal gellir defnyddio'r eitemau sampl rhesymu fel sail i drafodaeth yn y dosbarth, ac i ddangos technegau prawf da. Mae'r rhain yn cynnwys pwysigrwydd darllen y cwestiwn yn ofalus, ble i ysgrifennu'r atebion, pwysigrwydd dangos gwaith cyfrifo i alluogi eraill i weld y rhesymu, rheoli amser yn dda a manteision gwirio atebion.

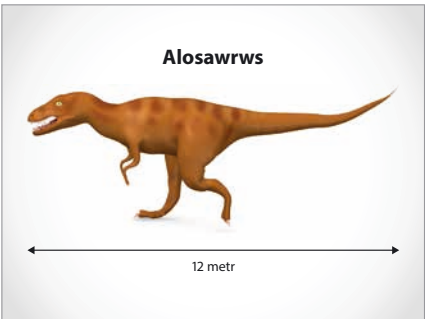

Yr un mor bwysig, gellir defnyddio'r eitemau sampl i hyrwyddo dealltwriaeth o atebion da i gwestiynau agored. Er enghraifft, gallai athrawon lungopïo ystod o atebion dienw a gofyn i'r dysgwyr weithio mewn grwpiau bach i roi'r atebion yn eu trefn o'r 'gorau' i'r 'gwaethaf', a nodi nodweddion da pob ateb gan roi rhesymau dros hynny.

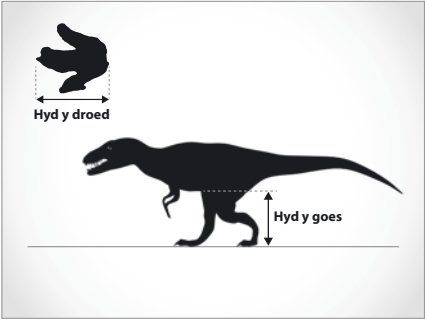
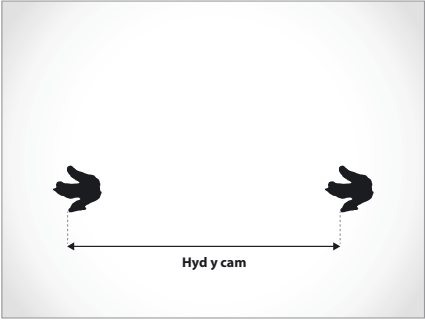
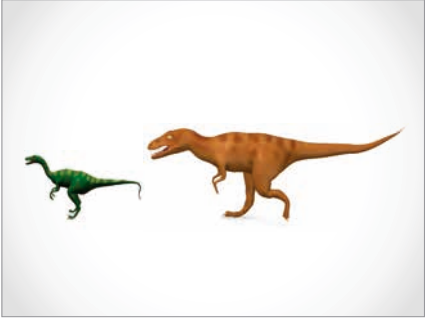
• *Marcio'r eitemau sampl*

Darperir cynllun marcio, sy'n nodweddiadol o'r rhai a fydd yn cael eu defnyddio ochr yn ochr â'r profion byw. Mae'n cynnwys ystod o atebion tebygol a cheir canllawiau clir ar pryd a sut i roi credyd rhannol. Mae'r canllawiau marcio cyffredinol yn amlinellu egwyddorion marcio er mwyn hwyluso cysondeb ar draws ysgolion.

Dylid dangos y cyflwyniad i'r dysgwyr cyn gwneud cwestiwn 1

Dylid darllen y testun sydd yn y blychau ar y dde i'r dysgwyr. Gall athrawon ddefnyddio'u geiriau eu hunain, neu gynnig mwy o esboniad am y cyd-destun, os bydd angen. Serch hynny, ni ddylid rhoi help gyda'r rhifedd a gaiff ei asesu.

<p>Sleid 1</p>		<p>Er bod dinosoriaid yn byw filiynau o flynyddoedd yn ôl, mae gwyddonwyr yn gallu cael gwybod ffeithiau amdany'n nhw drwy'r cliwiau y maen nhw wedi'u gadael ar eu hôl.</p> <p>Un set o gliwiau yw ... olion traed.</p>
<p>Sleid 2</p>		<p>Canfuwyd olion traed dinosoriaid tebyg i hyn yn y creigiau ger y Sili yn Ne Cymru. Cerddodd y dinosoriaid yno pan oedd y lle'n llawn mwd a silt. Pan sychodd y tir, fe gafodd yr olion traed eu gadael yno ar ffurf ffosiliau, ac felly, maen nhw yno o hyd inni eu gweld heddiw.</p>
<p>Sleid 3</p>		<p>Roedd llawer o wahanol fathau o ddinosoriaid. Alosawrws yw enw'r math yma.</p> <p>Roedd ganddo ddannedd miniog. Roedd llawer o'r dinosoriaid yn bwyta planhigion, ond roedd yr Alosawrws yn wahanol, roedd e'n bwyta cig, gan gynnwys dinosoriaid eraill.</p>
<p>Sleid 4</p>		<p>Dyma ôl troed Alosawrws. Fe gafwyd hyd iddo yn America.</p> <p><i>Dangoswch amlinelliad yr ôl troed gyda'ch bys.</i></p> <p>Gall gwyddonwyr ddefnyddio'r ôl troed i gasglu gwybodaeth am yr Alosawrws.</p>

<p>Sleid 5</p>		<p>Bydd y gwyddonwyr yn mesur hyd y droed. Wedyn, byddan nhw'n defnyddio mathemateg i gyfrifo hyd y goes. <i>Peidiwch â sôn am y rheol.</i></p>
<p>Sleid 6</p>		<p>Bydd y gwyddonwyr hefyd yn mesur y pellter rhwng yr olion traed – gelwir y pellter hwn yn hyd y cam. Yna, byddan nhw'n defnyddio rhagor o fathemateg i weithio allan pa mor gyflym roedd y dinosor yn gallu rhedeg. <i>Peidiwch â sôn am y rheol.</i></p>
<p>Sleid 7</p>		<p>Mae'r Alosawrws yn rhedeg ar ôl dinosor llai. Rheda, ddinosor bach, rheda! Rydych chi'n mynd i weithio allan a yw'r Alosawrws yn debygol o ddal y dinosor llai. Mae'r holl wybodaeth sydd ei hangen arnoch chi yn eich llyfryn. Cofiwch y bydd angen i chi ddefnyddio'ch cyfrifiannell i ateb rhai o'r cwestiynau a'i bod yn bwysig iawn i chi ddangos eich gwaith bras er mwyn i rywun arall allu deall beth rydych chi'n ei wneud a pham. Ar ôl i chi orffen, bydd cwestiynau eraill i chi eu hateb.</p>

1

Hyd y droed = **0.3m**

Hyd y cam = **2.7m**

Rydyn ni'n meddwl bod hyd y goes bedair gwaith yn fwy na hyd y droed.

Er mwyn cael gwybod sawl metr y mae dinosor yn gallu eu rhedeg mewn munud:

Lluoswch hyd y cam ag 84, rhannwch y canlyniad â hyd y goes, ac wedyn tynnwch 16

Mae'r dinosor bach yn gallu rhedeg tua **180 metr** mewn munud.

A yw'r Alosawrws yn debygol o'i ddal?

Dangoswch sut rydych chi wedi penderfynu.

A large rectangular area enclosed by a green border, intended for a student's response. In the top-left corner of this area, there is a small icon of a notepad with a pen resting on it.

2 Mae gan Anna chwe het.

Mae'n eu gwisgo nhw yn eu tro:

1, wedyn 2, 3, 4, 5, 6 ac wedyn 1 eto, ac yn y blaen.

1

2

3

4

5

6

Mae'n **ddydd Llun**
heddiw. Rwy'n
gwisgo het rhif **3**

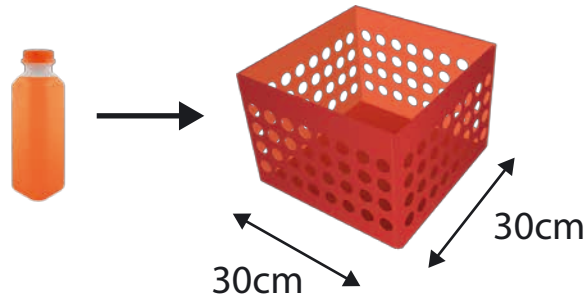
Faint o **wythnosau** fydd cyn iddi wisgo'r un het ar ddydd Llun eto?

Dangoswch eich gwaith cyfrifo.

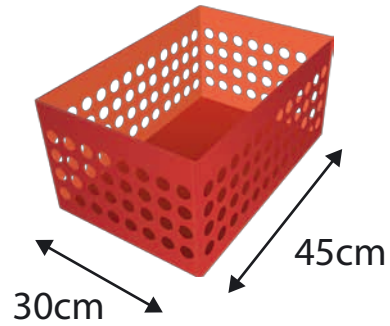

o wythnosau

3 Mae 16 o'r poteli plastig hyn yn ffitio'n dwt i'r blwch bach.

Faint o'r poteli fydd yn ffitio i'r blwch mwy?

A large green-bordered box for writing the answer. In the top-left corner, there is an icon of a notepad and a pen. In the bottom-right corner, there is a smaller green-bordered box containing the text "o boteli".

Deunyddiau sampl rhesymu: Canllawiau marcio

Mae'n bwysig bod y profion yn cael eu marcio'n gywir. Mae'r cwestiynau a'r atebion isod yn eich helpu i ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o sut i farcio'n deg ac yn gyson.

- **Oes rhaid i'r dysgwyr ddefnyddio'r blychau ateb?**

Ar yr amod nad oes amwysedd, gall y dysgwyr roi eu hateb unrhyw le ar y dudalen. Os oes mwy nag un ateb rhaid marcio'r un sydd yn y blwch ateb, hyd yn oed os yw'n anghywir. Fodd bynnag, os yw'n amlwg bod ateb anghywir yn deillio o wall trawsgrifio (e.e. bod 65 wedi cael ei gopio fel 56), marciwch yr ateb sydd yn y gwaith cyfrifo.

- **Beth os bydd y dysgwyr yn dewis dull nad yw'n cael ei ddangos yn y cynllun marcio?**

Mae'r cynlluniau marcio'n dangos y dulliau mwyaf cyffredin, ond efallai y bydd dulliau eraill yn haeddu credyd – defnyddiwch eich barn proffesiynol. Mae unrhyw ddull cywir, pa mor idiosyncratig bynnag, yn dderbyniol.

- **Oes ots os bydd y dysgwr yn ysgrifennu'r ateb yn wahanol i'r hyn a ddangosir yn y cynllun marcio?**

Dylai atebion sy'n cyfateb o ran rhifau (e.e. wyth ar gyfer 8, neu dau chwarter neu 0.5 ar gyfer hanner) gael eu marcio fel atebion cywir oni fydd y cynllun marcio'n nodi'n wahanol.

- **Sut y dylwn i farcio atebion sy'n ymwneud ag arian?**

Gellir dangos arian mewn punnoedd neu geiniogau, ond os bydd sero ar goll, e.e. £4.7, dylid marcio'r ateb yn anghywir.

- **Sut y dylwn i farcio atebion sy'n ymwneud ag amser?**

Yn y byd go iawn, dangosir amseroedd mewn nifer o wahanol ffyrdd felly dylech dderbyn, er enghraifft, 02:30, 2.30, hanner awr wedi 2, ac ati. Peidiwch â derbyn 2.3 gan fod hyn yn amwys. Dylid defnyddio'r un egwyddor ar gyfer marcio cyfnodau o amser, e.e. ar gyfer dwy awr a hanner dylech dderbyn 2.5 ond nid 2.5pm.

- **Beth os bydd y dull yn anghywir ond yr ateb yn gywir?**

Oni fydd y cynllun marcio'n nodi'n wahanol, dylid marcio atebion cywir fel rhai cywir hyd yn oed os bydd y gwaith cyfrifo yn anghywir oherwydd efallai y bydd dysgwyr wedi aildddechrau heb ddangos y dull newydd a ddefnyddiwyd ganddynt.

- **Beth os bydd y dysgwr wedi dangos dealltwriaeth ond wedi camddarllen y wybodaeth sydd yn y cwestiwn?**

Ar gyfer eitem sy'n cynnwys dau farc (neu fwy), os bydd ateb anghywir yn deillio o gamddarllen gwybodaeth a roddir yn y cwestiwn ac nad yw'r cwestiwn yn haws o ganlyniad i hynny, yna tynnwch un marc yn unig. Er enghraifft, os bydd cwestiwn 2 farc yn 86 x 67 a bod y dysgwr yn cofnodi 96 x 67 ac yn rhoi 6432 fel ateb, dim ond un marc y dylid ei roi. Mewn cwestiwn sy'n cynnwys un marc, ni ellir rhoi unrhyw farciau.

- **Beth y dylwn i ei wneud am waith sydd wedi'i groesi allan?**

Gallwch farcio gwaith cyfrifo sydd wedi'i groesi allan sydd heb gael ei ddisodli gan waith cyfrifo arall os oes modd ei ddarllen.

- **Beth yw'r gwahaniaeth rhwng gwall rhifol a gwall cysyniadol?**

Gwall rhifol yw un lle y ceir llithriad, e.e. gydag 86 x 67, os bydd y dysgwr yn cyfrifo $6 \times 7 = 54$ o fewn ateb sy'n gywir fel arall. Gwall cysyniadol yw camddealltwriaeth fwy difrifol lle nad oes unrhyw farciau ar gael am y dull, er enghraifft os caiff 86 x 60 ei gofnodi fel 516 yn hytrach na 5160

Deunyddiau sampl rhesymu Blwyddyn 5: Cynllun marcio

C	Marciau	Ateb	Sylwadau
1	4m	Yn dangos bod y dinosor yn rhedeg 173 metr mewn munud	<p>Derbyniwch atebion sy'n hepgor unedau</p> <p>Dylai'r dysgwyr ddefnyddio cyfrifiannell. Fodd bynnag, os byddant yn gwneud y gwaith cyfrifo eu hunain, tynnwch un marc am bob gwall rhifiadol, e.e. dim ond un gwall sydd yn y gwaith isod, felly byddai'n cael 3 o'r 4 marc a'r 1 marc am ddehongli</p> <ul style="list-style-type: none"> • $0.3 \times 4 = 0.12$ (gwall) • $84 \times 2.7 = 227$ • $227 \div 0.12 = 1891$ <p>(goddefwch dalgrynnu i lawr)</p> <p>Mae hyn yn gyflymach o lawer felly byddai'n ei fwyta</p>
	Neu 3m	Yn dangos y gwerth 189 neu 189 wedi'i ddilyn gan unrhyw ddegolyn, e.e. <ul style="list-style-type: none"> • 189.72 	
	Neu 2m	Yn dangos y gwerth 226.8 neu 227	Goddefwch dalgrynnu i lawr, h.y. derbyniwch 226
	Neu 1m	Yn dangos y gwerth 1.2	Dylech ganiatáu atebion sy'n dilyn ymlaen o gyflymder anghywir
	Ac 1m	Yn cymharu'r cyflymder ac yn dod i gasgliad cywir, e.e. <ul style="list-style-type: none"> • $173 < 180$ felly bydd yr un bach yn dianc • Mae 173 yn arafach felly bydd yn ddiogel oni bai ei fod yn syrthio 	

C	Marciau	Ateb	Sylwadau																																																																																																		
2	3m	<p>Yn cyfiawnhau'r ateb 6 wythnos, e.e.</p> <ul style="list-style-type: none"> Sul yn yr un wythnos, 1 yn ddydd Sad, 2 yn ddydd Gwen, 3 yn ddydd Iau, 4 yn ddydd Mercher, 5 yn ddydd Mawrth, felly yn wythnos 6 bydd yn ddydd Llun eto <table border="1"> <tr> <td>LL</td> <td>M</td> <td>M</td> <td>I</td> <td>G</td> <td>S</td> <td>S</td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>✓</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>6</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> </table> Bydd yn gwisgo'r het un diwrnod yn gynharach bob wythnos, felly 6 wythnos i gyd 	LL	M	M	I	G	S	S	✓						✓						✓						✓						✓						✓						✓						✓							1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
LL	M	M	I	G	S	S																																																																																															
✓						✓																																																																																															
					✓																																																																																																
				✓																																																																																																	
			✓																																																																																																		
		✓																																																																																																			
	✓																																																																																																				
✓																																																																																																					
1	2	3	4	5	6	1																																																																																															
2	3	4	5	6	1	2																																																																																															
3	4	5	6	1	2	3																																																																																															
4	5	6	1	2	3	4																																																																																															
5	6	1	2	3	4	5																																																																																															
6	1	2	3	4	5	6																																																																																															
	Neu 2m	Yn dangos y rhesymu cywir ond yn ateb 7 wythnos																																																																																																			
	Neu 1m	Yn ateb 6 wythnos ond heb ddigon o resymu i ddangos eu dealltwriaeth																																																																																																			
3	3m	24																																																																																																			
	Neu 2m	Yn dangos bod 4 potel yn ffitio ar hyd un ochr y blwch llai a bod 6 photel yn ffitio ar hyd ochr 45cm y blwch mwy																																																																																																			
	Neu 1m	Yn dangos eu dealltwriaeth bod y poteli'n ffitio i'r blwch llai ar batrwm 4 wrth 4																																																																																																			

Diolchiadau

Defnyddir delweddau hetiau gyda chaniatâd caredig happyhats.co.uk